

in steenbergen staat u sterk

Implementatieprogramma 2008-2018
behorend bij de Visie
"Steenbergen,
Waterparel van West-Brabant"

Inhoudsopgave:

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	3
2. Kadernota	4
3. Taakverdeling	6
3.1 Soorten taken	6
3.1.1. Infrastructuur	6
3.1.2. Recreatieve activiteiten	6
3.1.3. Functiekoppelingen	6
3.1.4. Interpretatie pyramide	7
3.2. Verantwoordelijkheden	7
3.2.1. Infrastructuur	7
3.2.2. Recreatieve activiteiten	7
3.2.3. Functiekoppeling	7
4. Projecten	8
4.1. Inleiding	8
4.2. Beschrijving projecten	9
4.2.1. Toegankelijkheid	11
4.2.2. Bekendheid	13
4.2.3. Dag- en verblijfsrecreatie	14
4.2.4. Cultuurhistorie	16
4.2.5. Ondersteunende maatregelen	17
4.2.6. Functiekoppelingen	18
4.2.7. Toekomst	19
4.3. Tijdplanning projecten	20
5. Afsluiting	21
Bijlage 1 Overzicht projecten op basis van initiatiefnemer	22
Bijlage 2 Overzicht projecten op basis van doelstelling	23
Bijlage 3 Overzicht projecten op basis van financieringsbronnen	24
Bijlage 4 Overzicht projecten op basis van begroting 2009	25

1. Inleiding

Op 27 november 2007 heeft de gemeenteraad van Steenbergen de visie 'Steenbergen, Waterparel van West-Brabant' (verder: watervisie) vastgesteld. De watervisie beschrijft op visuele wijze potentiële mogelijkheden voor verbreding en verdieping van het waterrecreatief product binnen de gemeente Steenbergen. De watervisie omvat 4 doelgebieden:

- kern Steenbergen
- Dinteloord (inclusief de Sasdijk)
- het stroomgebied van de Vliet
- het thematische deel Wellness.

De watervisie is in samenwerking met de recreatieve ondernemers binnen Steenbergen tot stand gekomen. Na voltooiing van de watervisie is nogmaals met hen gesproken om de prioriteitstelling en realiseerbaarheid van individuele elementen uit de watervisie in kaart te brengen. Om projecten te realiseren is niet alleen de opstelling van ondernemers of gemeente van belang, maar ook die van andere stakeholders zoals het Waterschap. Daarom is de watervisie ook met dergelijke partijen besproken. Al met al hebben deze gesprekken een goed beeld opgeleverd van bestaande en toekomstige plannen van ondernemers en betrokken organisaties. Dit beeld vormt de basis voor de opgestelde projectenlijst.

Nu is het moment aangebroken om meer concreet de route naar de kwantitatieve en kwalitatieve uitbreiding van de Steenbergse recreatieve voorzieningen uit te stippelen. Dit implementatieprogramma levert daaraan een bijdrage. Het zet uiteen op welke projecten de gemeente en ondernemers de komende raadsperioden inzetten. Per raadsperiode is aangegeven welke projecten in gang zijn of worden gezet en welke daarvan worden afgerond.

Voor een realistische kijk op dit programma moet worden opgemerkt dat dit programma een streefbeeld weergeeft. Dat betekent dat het programma op dit moment realistisch wordt geacht, maar dat toekomstige ontwikkelingen tot aanpassing van dit programma kunnen leiden.

De realisatie van de projecten wordt mede bepaald door een aantal externe factoren. Het betreft met name de economische situatie, de plannen en medewerking van derden en consumentenvoorkeuren. Ontwikkelingen op het terrein van economische ontwikkeling (zoals de financiële crisis) en consumentenvoorkeuren kunnen leiden tot veranderde belangstelling voor recreatieve producten en diensten in Steenbergen. Beide situaties bieden kansen en vormen bedreigingen voor de vraag naar het recreatief product in Steenbergen. Afwijkende belangen van derden kunnen de haalbaarheid van afzonderlijke projecten aantasten.

Dergelijke ontwikkelingen kunnen tot gevolg hebben dat bepaalde projecten worden vertraagd of zelfs vervallen, maar ook dat nieuwe projecten aan het overzicht worden toegevoegd. Daarbij bevinden de opgesomde projecten zich in verschillende stadia van voorbereiding, wat consequenties kan hebben voor de haalbaarheid en progressie. Om die redenen wordt jaarlijks een evaluatie van het gehele programma gemaakt waarin de tussenstand van lopende en nieuwe projecten wordt opgesomd.

1.1. Leeswijzer

Dit programma bevat verschillende elementen. Na de inleidende woorden wordt allereerst teruggegrepen op de kadernota toerisme en recreatie die als leidraad bij de uitvoering van de projecten dient. Hoofdstuk 3 beschrijft welke taken bij de ontwikkeling van het recreatief product kunnen worden onderscheiden en wie welke verantwoordelijkheid draagt. Hoofdstuk 4 bevat een korte omschrijving van geplande projecten met daarbij een overkoepelend tijdschema. In het afsluitende hoofdstuk 5 wordt kort naar de toekomst gekeken. De bijlagen bevatten overzichten waarin de samenhang tussen de projecten op verschillende wijzen is weergegeven.

Voor de leesbaarheid wordt in dit document alleen gesproken over 'recreatie' (gericht op eigen inwoners), ook waar het 'toerisme' betreft (gericht op gasten).

2. Kadernota

De kadernota toerisme en recreatie¹ beschrijft de kansen voor de ontwikkeling van het recreatief/toeristisch product in Steenbergen. Dit op basis van overheidsbeleid, beleid van derden en plannen van ondernemers. De conclusie is dat vanuit verschillende partijen de ontwikkeling van het toerisme in Steenbergen kansrijk wordt beschouwd. Mits daarbij rekening wordt gehouden met het karakter van het gebied. Op basis van deze conclusie is een doelstelling voor 2015 geformuleerd:

Steenbergen staat in 2015 bekend als natuurrijke watergemeente waar door middel van een goede samenwerking tussen alle betrokkenen een toegankelijk, afwisselend en duurzaam - en op onderdelen innovatief - toeristisch product is gerealiseerd. Het gevolg daarvan is dat de bestedingen van inwoners en toeristen aan het aangeboden toeristisch product met 20% is gestegen ten opzichte van 2009.

Deze doelstelling is in de volgende acht subdoelstellingen uitgewerkt:

Staat bekend

Het toeristisch aanbod van Steenbergen wordt meer inzichtelijk gemaakt voor inwoner, gast en potentiële gast. Bovendien biedt Steenbergen inwoners inspraak bij nieuwe toeristische initiatieven.

Natuurrijke watergemeente

Steenbergen staat bekend om zijn landschappelijke karakter en het water, de rust, ruimte en natuur die daarin begrepen zijn. Dit mag worden beschouwd als haar toeristisch kapitaal. Toekomstige publieke en private ontwikkelingen mogen dit kapitaal niet negatief beïnvloeden. Om versnippering van het landschap te voorkomen worden activiteiten in het buitengebied geclusterd op specifieke locaties, bij voorkeur aansluitend bij bestaande activiteiten.

Goede samenwerking

Steenbergen creëert een stabiel klimaat waarin ondernemers op constructieve wijze kunnen bijdragen aan de uitbouw van het toeristisch product in Steenbergen. Steenbergen stimuleert en ondersteunt ondernemers actief bij het opzetten of uitbreiden van een toeristische onderneming op haar grondgebied. Steenbergen stelt zich constructief op in de samenwerking met anderen waar het de verbetering van het toeristisch aanbod in West-Brabant betreft. De ambtelijke organisatie neemt bij alle projecten en visies het toeristisch aspect mee.

Toegankelijk

Steenbergen ontsluit het landschap zodat inwoners en toeristen dat op gepaste wijze kunnen beleven. Steenbergen stimuleert de recreatieve verbindingen tussen water en land. Steenbergen verbindt activiteiten uit verschillende domeinen met elkaar, zodat gecombineerde producten aan inwoners en toeristen kunnen worden aangeboden.

Cultuurhistorische onderscheiding

De recente en minder recente (cultuur)historische gebeurtenissen op het grondgebied van de huidige gemeente Steenbergen kunnen mede een belangrijke invulling geven aan het onderscheidende karakter van Steenbergen in de ogen van de toerist. Steenbergen streeft er naar belangrijke gebeurtenissen in de geschiedenis in het landschap zichtbaar te maken, door hetzij informatieve aanwijzingen als borden of (i-pod)luisterplaatsen hetzij fysieke representatie zoals het herstel van de verdedigingswerken van Fort Henricus. Steenbergen streeft er naar deze historische plaatsen in samenhang meer aandacht te geven in uitingen naar de toerist of op andere wijzen te integreren in haar toeristisch product.

¹ Zie: Kadernota toerisme/recreatie Steenbergen; zoals vastgesteld door de Raad op 30 oktober 2008.

Afwisselend

Steenbergen streeft naar het vergroten van de aantrekkingskracht van de kernen door het organiseren van nieuwe evenementen. Steenbergen streeft naar complementariteit van het toeristisch aanbod in de kernen.

Duurzaam

Steenbergen besteedt ook in het toeristisch aanbod aandacht aan de opgaven voortkomend uit het landelijk waterbeleid. Steenbergen beschouwt ecologie en ecologische aspecten als een belangrijk bestanddeel van haar toeristisch product. Steenbergen zorgt voor een goede financiële structuur ten bate van uit te voeren toeristische projecten en activiteiten. Steenbergen verleent alleen medewerking aan particuliere initiatieven wanneer deze economisch levensvatbaar zijn. Steenbergen streeft naar uitbreiding van het aantal en soort activiteiten in de haven van Steenbergen en versterkt de (fysieke) band tussen deze haven en het centrum van Steenbergen. Steenbergen versterkt de band tussen verblijfsrecreatieve locaties en de kernen. Steenbergen voert alleen projecten uit of verleent alleen medewerking aan projecten die niet alleen voor de toerist, maar ook voor de inwoner toegevoegde waarde hebben.

Innovatief

Steenbergen zet in op innovatie en streeft naar uitbreiding van het productaanbod waarbij het onderscheidend karakter van Steenbergen wordt benadrukt.

Bestedingen +20%

Steenbergen streeft naar een uitbreiding en diversificatie van toeristische overnachtingsmogelijkheden, zowel op het water als op het land. Steenbergen streeft naar uitbreiding van horeca en detailhandel. Steenbergen maakt inzichtelijk welke effecten haar inspanningen op de recreatief toeristische bestedingen hebben.

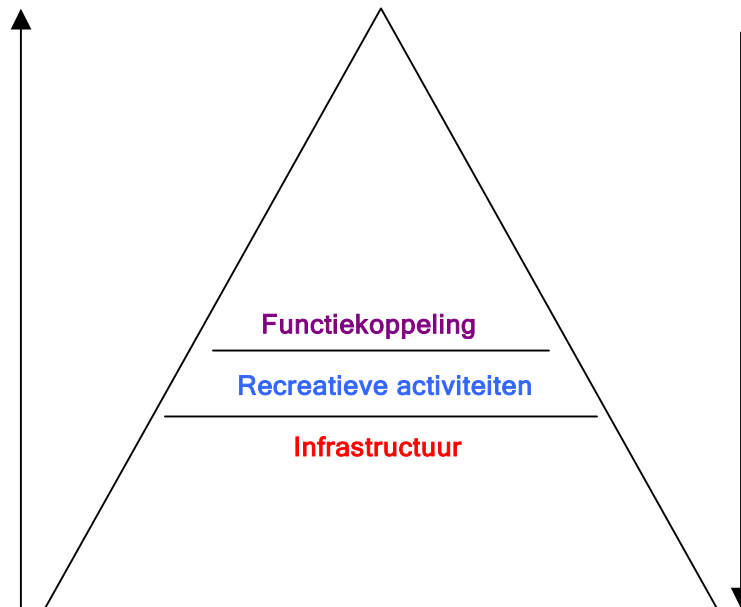
De projecten in dit programma sluiten alle aan bij tenminste één van deze doelstellingen. Deze doelstellingen worden bij elk project afzonderlijk aangegeven.

3. Taakverdeling

3.1. Soorten taken

De opgenomen projecten zijn onder te verdelen in verschillende categorieën. Figuur 3.1 toont deze categorieën en het onderlinge verband.

Figuur 3.1: samenhang tussen projecten

In onderstaande paragrafen zijn de verschillende lagen afzonderlijk toegelicht.

3.1.1. Infrastructuur

De onderste laag (infrastructuur) is de basis voor alle initiatieven. Deze basis kan drie vormen aannemen:

Beleidsmatig

De beleidsmatige basis wordt gevormd door heldere beleidsdocumenten die een eenduidige lijn en kader voor de ontwikkeling van het recreatief beleid uiteenzetten. Dit geldt tevens voor beleid op andere terreinen dan specifiek recreatief beleid.

Datatechnisch

De datatechnische basis zorgt voor cijfermatige kennis ten aanzien van de ontwikkeling van de recreatieve sector. Meten is weten, ook op het vlak van recreatie. Door middel van deze data is het mogelijk de ontwikkelingen op een positieve, gerichte manier in de gewenste richting te sturen.

Fysiek

De fysieke basis is de meest in het oog springende. Een concrete activiteit kan niet plaatsvinden zonder concrete fysieke basis; de fysieke infrastructuur. Deze infrastructuur kan verschillende vormen aannemen zoals informatiesystemen of wandel- en fietspaden.

3.1.2. Recreatieve activiteiten

De middelste laag bevat de recreatieve activiteiten. Dit betreft concrete diensten die worden aangeboden aan de recreant.

3.1.3. Functiekoppelingen

De bovenste laag verbindt beleidsdoelstellingen met recreatieve activiteiten. Door gebruik te maken van recreatieve activiteiten worden bepaalde beleidsdoelstellingen gerealiseerd. Een voorbeeld is het inzetten van recreatieve activiteiten (bijvoorbeeld: aantrekkelijke wandelpaden) om doelstellingen op het gebied van volksgezondheid (bijvoorbeeld: reductie overgewicht door meer bewegen) te realiseren. Een ander voorbeeld is het benutten van cultuurhistorische informatie (bijvoorbeeld: Fort Henricus) voor onderwijsdoelstellingen (bijvoorbeeld: cultuureducatie).

3.1.4. Interpretatie pyramide

De meest gebruikelijke interpretatie van de pyramide is die van onder naar boven; om een hogere laag te kunnen benutten dient de onderliggende laag op orde te zijn. Concreet; om een recreatieve activiteit te ontplooiën moet de infrastructuur op orde zijn. Om beleidsmatige doelstellingen door middel van recreatieve activiteiten te realiseren is de aanwezigheid van recreatieve activiteiten een must. Op die manier stuurt de onderliggende laag de bovengeslagen laag aan. De pyramide kan echter ook omgekeerd werken. De uitwerking van beleidsdoelstellingen kan leiden tot de wens naar nieuwe recreatieve activiteiten die (een deel van) de beleidsdoelstellingen (mede) kunnen realiseren. In dezelfde lijn geldt ook dat de realisatie van een nieuwe recreatieve activiteit ertoe kan leiden dat infrastructurele aanpassingen noodzakelijk zijn. Op die manier stuurt de bovenliggende laag de ondergelegen laag aan.

3.2. Verantwoordelijkheden

Het onderscheidende karakter van de lagen in figuur 3.1 en de wisselwerking daartussen roept de vraag op naar de 'verantwoordelijken' voor de afzonderlijke lagen.

3.2.1. Infrastructuur

Op het vlak van infrastructuur wordt een onderscheid gemaakt tussen publieke en private initiatieven en ruimten. Voor private initiatieven en ruimten is de private partij (de ondernemer) verantwoordelijk en initiatiefnemer. Bijvoorbeeld het aanbrengen van bebording op een camping is de verantwoordelijkheid van de campingeigenaar. De gemeente heeft daarin geen rol. Dat ligt anders wanneer het gaat over de bewegwijzering naar de camping langs de openbare weg. Daar heeft de gemeente wel degelijk een rol omdat zij de beheerder van de openbare ruimte is. Voor particuliere initiatieven inzake (nieuw) recreatieve activiteiten geldt in principe hetzelfde. De ondernemer is leidend. De gemeente heeft in dit geval een faciliterende rol waar het planologische en/of vergunningstechnische aspecten van projecten betreft. Kortom, voor het openbare, algemene domein is de gemeente de eerstverantwoordelijke voor infrastructuur, voor het private, bedrijfsdomein is dat de ondernemer.

3.2.2. Recreatieve activiteiten

Het ontwikkelen en in de markt zetten van recreatieve activiteiten is een verantwoordelijkheid van de ondernemer. De gemeente heeft hier hooguit een stimulerende rol. Zoals aangegeven kan het zijn dat de gemeente uit hoofde van bepaalde beleidsdoelstellingen een bepaalde recreatieve voorziening wenselijk acht. Zij kan (potentiële) ondernemers stimuleren in die behoefte te voorzien. Deze stimulering kan de gemeente ook in algemene zin oppakken door (potentiële) ondernemers uit te dagen het recreatief product te verbreden en/of verdiepen.

3.2.3. Functiekoppeling

De koppeling tussen recreatieve activiteiten en de realisatie van beleidsdoelstellingen is primair een aandachtspunt voor de gemeente. Bij de ontwikkeling van beleid dient te worden bezien op welke wijze recreatieve activiteiten kunnen bijdragen aan de realisatie van dat beleid. Dergelijke koppelingen kunnen echter ook door ondernemers of derden worden geïnitieerd.

Samenvattend is - voor wat betreft het openbare domein - de gemeente verantwoordelijk voor de bodem en de top van de pyramide en kan zij een stimulerende rol vervullen bij de middelste laag. De ondernemers zijn primair verantwoordelijk voor de middelste laag, maar kunnen tevens activiteit in de bovenste en onderste laag initiëren. In het private domein ligt de bal veelal bij de ondernemer. De gemeente komt in beeld waar het haar wettelijke taken op het gebied van wet- en regelgeving betreft.

4. Projecten

4.1. Inleiding

De projecten in dit hoofdstuk staan in het kader van de realisatie van de in hoofdstuk 2 genoemde doelstelling en subdoelstellingen. De projecten zullen - na realisatie - elk op hun eigen manier bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit en de kwantiteit van het recreatief product in Steenbergen. Dit alles moet leiden tot 20% hogere besteding aan het recreatief product in Steenbergen in 2015 (ten opzichte van 2009),

Om die kwalitatieve en kwantitatieve impuls te realiseren zijn maatregelen op een aantal terreinen noodzakelijk.

1. Toegankelijkheid

De openbare ruimte moet worden ontsloten zodat de basis voor activiteiten wordt gerealiseerd. In dat kader wordt gewerkt aan de aanleg van **ommetjes, wandel- en fietspaden**. Een pad van Fort Henricus naar De Heen is daar een voorbeeld van, evenals een bovendien pad langs het Schelde-Rijnkanaal en het Volkerak. Tevens worden op bijzondere locaties langs deze (nieuwe en bestaande) routes **rust- en zichtplaatsen** aangebracht zodat wandelaar, fietser en vaarders van het landschap kunnen genieten. In het natte domein wordt een **kanorondje** via de Vliet en de Cruislandse Polder gerealiseerd. In combinatie met een **aanlegsteiger** buiten de sluis van Benedensas en het aanbrengen van **natuurlijke variatie** in de Vliet wordt varen in Steenbergen voor een grotere groep bezoekers mogelijk en aantrekkelijk.

2. Bekendheid

Recreatie in Steenbergen dient beter bekend te worden. Dat omvat een aantal elementen. Ten eerste de realisatie van een ruim geopend en centraal gelegen **VVV agentschap** in de kern Steenbergen. Ter aanvulling daarop zal in een aantal toeristische toplocaties een **(digitale) satellietpost** van het VVV agentschap worden aangebracht. Op die manier kunnen ook bezoekers die verblijven op locaties buiten de kern Steenbergen kennis nemen van het recreatief aanbod in de regio. Ten tweede dient de **fysieke aanduiding** van en de **bewegwijzering** naar het recreatief product te worden verbeterd. Op dit moment is het voor een bezoeker vrijwel onmogelijk om recreatieve bedrijven zonder voorbereiding te vinden. Ten derde is meer **bekendheid in en buiten de regio** gewenst. De samenwerking op de Brabantse Wal moet daaraan een stimulans geven. Tot slot zal de realisatie van nieuwe recreatieve elementen en activiteiten via de reguliere perskanalen onder de aandacht van inwoners en gasten worden gebracht.

3. Dag- en verblijfsrecreatie

Om een duurzaam recreatief product te realiseren moet diversificatie en uitbreiding in het aanbod van dag- en verblijfsrecreatie plaatsvinden. Binnen dit thema passen een aantal plannen. De opwaardering van de **Steenbergse stadhaven**, de **haven in Dinteloord** en de realisatie van de **Waterwijk** zijn de meest in het oog springende projecten in het publieke domein. In het private domein wordt gewerkt aan de uitbreiding van **verblijfsmogelijkheden in De Heen**, naast het bestaande plan **Zuiderhoeve**. Daarbij bestaan plannen voor een **bungalowpark** bij Dinteloord en **vakantiewoningen** aan de Sasdijk. De voorbereiding en realisatie van deze private projecten is sterk afhankelijk van de marktontwikkelingen. Een laatste punt betreft de mogelijke realisatie van een **waterpark** waarin informatie, educatie en recreatie op het gebied van natuur en water hand in hand gaan.

4. Cultuurhistorie

Naast het opzetten van beleid op dit onderwerp wordt gestart met de inrichting van **Fort Henricus** voor recreatief medegebruik.

5. Ondersteunende maatregelen

Naast bovengenoemde punten zijn ondersteunende maatregelen nodig. Daaronder vallen maatregelen die de financiële onderbouwing, de kwantitatieve ontwikkeling, de samenwerking tussen ondernemers onderling en tussen overheid en ondernemers stimuleren. Daartoe wordt op termijn een **recreatiefonds** opgericht die (onder andere) wordt gevoed met de opbrengst van de **toeristenbelasting**. Daarnaast wordt in samenwerking met partners uit de regio gezien of additionele financieringsbronnen voor Steenbergse projecten kunnen worden aangeboord. De

aanleg van een **datbank** maakt de meting van de groei van de recreatieve bestedingen mogelijk. De samenwerking tussen overheid en ondernemers krijgt gestalte in het **Toeristisch Platform Steenbergen**, de samenwerking tussen ondernemers onderling moet resulteren in een groter aanbod van (**dag**)**arrangementen** binnen Steenbergen en in de regio. Wanneer blijkt dat frisse ideeën nodig zijn voor de verdere verbreding en verdieping van het recreatief product kan worden besloten tot een **stimuleringsprijs** voor recreatieve initiatieven.

6. Functiekoppelingen

Er is aandacht voor beleidsmatige en projectmatige functiekoppelingen. De koppeling van beleidsdoelen buiten recreatie en toerisme aan projecten binnen dit domein kunnen synergievoordelen opleveren. Koppelingen in voorbereiding zijn **de cultuurhistorie & recreatie en het aquaduct & recreatie**.

7. Toekomst

Regeren is vooruitzien. Om een doorlopende ontwikkeling van het recreatief product van Steenbergen mogelijk te maken wordt een '**landvisie**' **recreatie** interactief met ondernemers ontwikkeld. De landvisie moet de mogelijkheden voor de ontwikkeling van de droge recreatie in kaart brengen. Deze visie wordt opgevolgd door een actieplan waarin concrete projecten staan beschreven.

4.2. Beschrijving projecten

De onderstaande projecten komen voort uit drie bronnen: de watervisie, ideeën ondernemers en inwoners en ondersteunende activiteiten. De beleving van het water staat in veel projecten centraal. Dit betekent niet dat alleen activiteiten gericht op de beleving van het water vanaf het water zijn vermeld. Er is uitdrukkelijk ook aandacht voor projecten die de beleving van het water vanaf de wal vergroten. Daarnaast zijn ondersteunende activiteiten opgenomen die noodzakelijk zijn voor de ontwikkeling en instandhouding van het recreatief product.

Niet alle projecten zijn 'nieuw'. Zoals gezegd is de watervisie het uitgangspunt. In deze visie zijn een aantal reeds in gang gezette projecten opgenomen (bijvoorbeeld de Waterwijk). Om een totaaloverzicht van de ontwikkeling van het recreatief aanbod in Steenbergen te creëren zijn ook die projecten opgenomen.

De projecten zijn op basis van de in paragraaf 4.1 genoemde indeling opgesomd. Per project is aangegeven onder welke subdoelstelling (uit hoofdstuk 2) het valt, onder welk niveau het project valt (volgens de pyramide uit hoofdstuk 3), wie de initiatiefnemer van het project is, welk bedrag voor het project in begroting 2009 is opgenomen en wat het verwachte tijdspad voor het project is. Elk van deze aspecten is in een grafisch overzicht verwerkt voor alle projecten tezamen, zodat de samenhang tussen projecten op elk van de beschreven onderdelen inzichtelijk is. Het overzicht inzake de tijdplanning en het niveau activiteit zijn opgenomen in de hoofdtekst, de anderen vormen tezamen de bijlagen.

Zoals eerder onderstreept bevat de projectenlijst een realistisch streefbeeld. Desondanks kan het voorkomen dat individuele projecten door omstandigheden niet of niet volgens plan(ning) kunnen worden gerealiseerd. Tegelijkertijd kunnen zich nieuwe projecten aandienen. Eén en ander is afhankelijk van de inhoud en omvang van de vraag naar recreatieve activiteiten. De jaarlijkse update van dit programma geeft de dan actuele stand van zaken weer.

De opgenomen (grote) multidisciplinaire projecten² kennen een eigen dynamiek. Voortgang van dergelijke projecten is van veel factoren afhankelijk, zowel extern als intern. De voor die projecten aangegeven planning is derhalve een indicatie van de verwachte doorlooptijd, op basis van de kennis van heden.

Het is de verwachting dat de (opstelling en) uitvoering van de projectenlijst aan de buitenwacht duidelijk maakt dat de gemeente Steenbergen haar recreatieve ambities serieus neemt en de daarvoor benodigde (rand)voorwaarden creëert. Deze inspanning functioneert hopelijk als katalysator voor nieuwe initiatieven van ondernemers en derden, zodat de verbreding en

---

² in dit programma: haven Steenbergen, havenkom Dinteloord, Waterwijk, Zone Steenbergse Vliet, Dintelpark, Vakantiewoningen Sasdijk, Waterpark en A4

verdieping van het recreatief product een gezamenlijke inspanning van gemeente, ondernemers en derden is.

Een niet onbelangrijk aspect van de projecten betreft de financiering daarvan. In de begroting voor 2009 zijn een aantal van de genoemde projecten opgenomen. Projecten waarvoor dit nog niet is gebeurd zullen (indien noodzakelijk) voor realisatie van een financiële raming worden voorzien en afzonderlijk of in een volgende begroting of in een update van dit programma aan de Raad worden voorgelegd. Naast de inzet van eigen middelen wordt voor de realisatie van een aantal projecten gerekend op subsidie vanuit verschillende bronnen. Op dit moment lijken de subsidiemogelijkheden in het kader van het Waterrand project (SES) en die van de Provincie Noord-Brabant de meest kansrijke externe financieringsmogelijkheden.

Van projecten die reeds in de begroting 2009 zijn vermeld zijn de daarin opgenomen beschrijvingen en bedragen zo maximaal mogelijk overgenomen.

De kleuren van kaders en koptekst corresponderen met de kleuren en typen in figuur 3.1 en geven het karakter van het project aan;

Rood = Infrastructuur

Blauw = Recreatieve activiteit

Paars = Functiekoppeling

4.2.1. Toegankelijkheid

1. Wandelpaden/routes

Doelstelling: toegankelijk
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

De Watervisie heeft de recreatieve waarde van het water binnen Steenberg en benadrukt. Die waarde kan zowel voor de waterzijde als voor de landzijde worden ingevuld. Naast de beleving van het water 'vanaf het water' is ook de beleving van het water 'vanaf het land' van belang. Daarom wordt gewerkt aan (wandel)paden vanwaar van de verschillende wateren binnen de gemeentegrenzen kan worden genoten. In de begroting 2009 is ten bate van de ontwikkeling en aanleg van (wandel)paden € 10.000 opgenomen (exclusief budget ommetjes). Binnen dit kader vallen momenteel meerdere initiatieven:

1a. Bovendijks pad Schelde-Rijnkanaal / Volkerak

Doelstelling: toegankelijk
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 0
Tijdplanning: 2009 -2010

Het Steenberg en omringende Schelde-Rijnkanaal en Volkerak-Zoommeer zijn op dit moment nauwelijks beleefbaar vanaf het land. Om die reden worden de mogelijkheden voor een bovendijks pad langs de betreffende wateren onderzocht. Dit pad sluit bij voorkeur aan op gelijksoortige initiatieven van de buurgemeenten.

1b. Wandelpad Fort Henricus - De Heen

Doelstelling: toegankelijk
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 10.000
Tijdplanning: 2009 - 2010

Eén concrete wens betreft een wandelpad van Fort Henricus naar De Heen. Op strategische locaties wordt dit pad voorzien van uitzicht- en rustplaatsen, met bijbehorend meubilair. Dit pad maakt het mogelijk te voet langs de Vliet te wandelen. Op termijn wordt dit pad mogelijk verlengd tot Benedensas en/of opgenomen het nog te ontwikkelen wandelrouten netwerk.

1c. Ommetjes

Doelstelling: toegankelijk
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente (en dorpsraden)

Financieel 2009: € 10.000 + € 5.000
Tijdplanning: 2009-2011

Wandelen is goed voor lichaam en geest, Bovendien biedt het de gelegenheid de omgeving waaraan men vaak in haast voorbijgaat beter in zich op te nemen en daarvan te genieten. Een mooie variant van een dergelijke wandeling is een ommetje. Een ommetje is een korte wandeling (van maximaal 5 km) rondom een kern. In meerdere Dorps Ontwikkelings Plannen (DOP's) zijn wensen ten aanzien van ommetjes uitgesproken. Daarom realiseren we vanaf 2009 tenminste één (nieuw) ommetje per jaar. We starten met een ommetje rond Kruisland en proberen op termijn rond elke kern (tenminste) één ommetje te realiseren. We hebben voor 2009 een bedrag van € 5.000 opgenomen om de ommetjes te voorzien van de nodige accessoires als aanduidingsbordjes, bankjes en informatiebordjes. Daarnaast is een voor 2009-2011 jaarlijkse ongeveer € 10.000 beschikbaar om (particuliere) landeigenaren te compenseren voor het recht van overpad over hun grond. Dit betreft gelden uit het blauw-groen stimuleringskader.

De ommetjes vormen tevens de voorbereiding op het nog op te zetten wandelrouten netwerk in West-Brabant. Dit netwerk bestaat reeds in Oostelijk West-Brabant en wordt tot 2012 voor de resterende delen van West-Brabant uitgewerkt. De gemeente Steenberg en is in 2012 aan de beurt. Op basis van de dan bestaande ommetjes kan door middel van eenvoudige koppelingen een boeiende wandelnetwerk ontstaan.

Alhoewel dit project ('ommetjes') geen directe relatie met waterrecreatie heeft, is het toch in dit programma opgenomen om zo een volledig overzicht van (mogelijke) projecten op het gebied van recreatie voor de komende jaren weer te geven.

2. Rust- en zichtplaatsen (nat en droog)

Doelstelling: toegankelijk
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 8.000

Tijdplanning: 2009 -2010

De toegankelijkheid van het landschap door middel van diverse paden kan niet zonder locaties waarop in rust datzelfde landschap kan worden ingeademd. Een nog uit te voeren inventarisatie moet uitwijzen of het huidige aanbod van dergelijke locaties op peil is. Het streven is om langs de paden met een bepaald interval in dergelijke mogelijkheden te voorzien. Dit geldt tevens voor locaties waar van een bijzonder uitzicht of van bijzondere (historische, culturele, etc.) waarde sprake is. Voor de mogelijke aanvulling van deze locaties is in de begroting 2009 € 8.000 vastgelegd.

3. Cruislandse polder

Doelstelling: natuurrijke watergemeente
toegankelijk, duurzaam
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 20.000

Tijdplanning: 2009

Eén manier om de natuur van Steenberg te ontdekken is per kano of roeiboot. Op dit moment vindt door verschillende ondernemers kanoverhuur plaats. De huidige kanomogelijkheden worden gekenmerkt door een beperkte mate van variatie. Feitelijk kan alleen op- en neer worden gevaren over de Vliet. Daarom wordt ingezet op de verbetering van het aanbod voor kanovaarders. In 2009 wordt dit kanorondje over de Steenbergse wateren gerealiseerd. Om dat mogelijk te maken moeten enkele knelpunten worden opgelost. Het betreft met name de overgang van Cruislandse Polder naar de Vliet. Daar wordt een systeem aangebracht waardoor het kanotransport tussen beide gebieden wordt vergemakkelijkt. Daarnaast worden op plaatsen waar doorvaren niet mogelijk is 'kluunplaatsen' aangebracht. Dergelijke plaatsen bestaan uit een in/uitstap mogelijkheid en waar nodig ondersteunende maatregelen om kano-oversteek over de weg mogelijk te maken. In de Cruislandse polder zullen twee aanlegsteigers worden aangebracht.

4. Steiger Benedensas

Doelstelling: toegankelijk
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 0

Tijdplanning: 2009 - 2010

De natte toegang tot de rijkdommen van de gemeente Steenberg wordt beperkt door de sluisomvang bij (met name) Benedensas. Voor de huidige bezoekers voldoet deze omvang. Het aantrekken van nieuwe doelgroepen en de (mogelijke) verzilting van het Volkerak-Zoommeer kunnen leiden tot de noodzaak van het faciliteren van aanlegplaatsen buiten de bestaande sluis. Op die manier hebben ook 'oversized' en wachtende schepen de mogelijkheid om af te meren en indien gewenst aan land te gaan en van het recreatief aanbod gebruik te maken.

5. Attractiviteit Vliet & Steenbergsche haven

Doelstelling: natuurrijke watergemeente,
toegankelijk, duurzaam
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 15.000

Tijdplanning: 2009

Steenbergen staat bekend om zijn open polders met wijdse uitzichten. In ieder geval vanaf het land. Vanaf het water is het uitzicht minder wijds. Steenberg beschikt daarnaast over een aanzienlijke oeverlengte die niet altijd uitblinkt in afwisseling. Het variëren van beplanting en het belichten van objecten in en langs het water vergroot de aantrekkelijkheid van het vaargebied. Daarbij draagt het bij aan de diversiteit in flora en fauna. Deze kwaliteitsimpuls wordt in 2009 gerealiseerd. De impuls moet ertoe leiden dat zowel vaarroute als voorzieningenniveau een bezoek aan Steenberg meer dan waard is.

4.2.2. Bekendheid

6. VVV agentschap

Doelstelling: staat bekend
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 500
Tijdplanning: 2009

Zowel bezoekers, inwoners als ondernemers hebben baat bij bekendheid van het recreatief product binnen de gemeente Steenbergen. Die informatiefunctie wordt in het bijzonder vormgegeven door het VVV agentschap. Dat bevindt zich op dit moment in de hal van het gemeentehuis van Steenbergen. Deze situatie brengt zowel qua vindbaarheid als toegankelijkheid beperkingen met zich mee. Om die reden wordt het VVV agentschap per 1 mei 2009 gehuisvest. De toekomstige locatie dient centraal gelegen binnen de kern Steenbergen en ruim geopend te zijn. In combinatie met de toekomstige aanvullende voorzieningen buiten de kern Steenbergen ontstaat een dekkend informatienetwerk binnen de gemeente.

7. Toeristische informatievoorziening

Doelstelling: staat bekend
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente (en ondernemers)

Financieel 2009: € 15.500
Tijdplanning: 2009

Zowel bezoekers, inwoners als ondernemers hebben baat bij bekendheid van het recreatief product binnen de gemeente Steenbergen. Die informatiefunctie wordt in het bijzonder vormgegeven door het VVV agentschap. Dat bevindt zich in de kern Steenbergen. Dit kan tot gevolg hebben dat bezoekers die de kern Steenbergen niet aandoen, verstoken blijven van informatie over het recreatief product. Voor zowel bezoekers als ondernemers is dat een gemiste kans. Om die reden wordt in overleg met de ondernemers op tenminste twee toeristische toplocaties buiten de kern Steenbergen een digitale satellietpost van het VVV agentschap gerealiseerd. De plaatsing van dergelijke informatiezuilen op toeristische toplocaties betekent een vergroting van het bereik van de informatievoorziening. Meer bezoekers kunnen op die wijze kennisnemen van het recreatief aanbod in Steenbergen en de andere gemeenten binnen de Brabantse Wal. Dit moet leiden tot een betere benutting van bestaande en toekomstige voorzieningen. Deze nieuwe service is op 1 juni 2009 beschikbaar voor bezoekers (en inwoners).

8. Bewegwijzering

Doelstelling: staat bekend, toegankelijk
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

Financieel 2008: € 15.000
Financieel 2009: € 5.000
Tijdplanning: 2009

De benutting van het potentieel van de recreatieve sector in Steenbergen is afhankelijk van meerdere factoren. Eén daarvan is de fysieke 'vindbaarheid' van ondernemingen vanaf de openbare weg en het openbare water. Nieuwe Provinciale wetgeving³ is de aanleiding geweest voor een inventarisatie van de aanduiding van recreatieve ondernemingen vanaf de openbare weg en het openbare water in Steenbergen. Die is op dit moment nagenoeg afwezig. Daarom wordt met spoed bewegwijzering naar dag- en verblijfsrecreatie binnen de gemeente Steenbergen gerealiseerd. Om de verwijzingen actueel te houden, zal regelmatig - afhankelijk van de ontwikkelsnelheid van het recreatief product een update plaatsvinden.

³ Zie: Wegenwet 2006; <http://brabant.regelingenbank.eu/regeling/8-wegenverordening-noord-brabant-2006>

9. Gebieds- en objectaanduiding

Doelstelling: staat bekend, toegankelijk
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 5.000
Tijdplanning: 2009 - 2010

Analoog aan motivatie voor de bewegwijzering is ook gebieds- en objectaanduiding van belang voor de vindbaarheid van recreatieve ondernemingen. Aansluitend op het onderzoek naar de vorm van bewegwijzering van recreatieve objecten wordt bezien of ook gebiedsaanduiding (voor regio en kern) wenselijk en haalbaar is. Een voorbeeld daarvan is het aanduiden van in de kern aanwezige recreatieve voorzieningen bij het begin van de bebouwde kom. Voor wat betreft de regio wordt samengewerkt binnen de Brabantse Wal. Daarnaast wordt voor openbare objecten binnen Steenbergen bezien of objectaanduiding wenselijk en haalbaar is.

10. Publiciteit buiten de regio

Doelstelling: staat bekend
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 0 (in Brabantse Wal)
Tijdplanning: 2009 -

De VVV heeft de taak bezoekers te voorzien van informatie over het gebied. Dit impliceert dat de gemeente daadwerkelijk bezoekers ontvangt. Het blijkt dat de regio (en daarmee ook Steenbergen) niet al te grote bekendheid geniet in binnen- en buitenland. Samen met de partners op de Brabantse Wal (gemeenten Woensdrecht en Bergen op Zoom) en de Provincie Noord-Brabant wordt geprobeerd daarin verandering te brengen. Een belangrijk element is de vertegenwoordiging op beurzen. Daarnaast zal de 'oplevering' van nieuwe onderdelen van het recreatief product van Steenbergen van de nodige publiciteit moeten worden voorzien zodat het externe recreatief profiel wordt versterkt.

4.2.3. Dag- en verblijfsrecreatie

11. Haven Steenbergen

Doelstelling: natuurrijke watergemeente,
toegankelijk, afwisselend,
duurzaam, innovatief,
bestedingen +20%
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 25.000 (studie)
Tijdplanning: 2009 - 2016

In de plannen voor het ontwikkelen van de waterrecreatie in Steenbergen mag de haven in de kern Steenbergen niet ontbreken. Een kwalitatieve en kwantitatieve opwaardering van die haven is noodzakelijk om deze haven een poortfunctie van water naar land (en vice versa) te laten vervullen. De opwaardering dient daarnaast de verbinding tussen haven en centrum te versterken. Op die wijze komt de kwaliteitsimpuls in de haven ook het centrum ten goede. Investeren in de haven betekent in dat opzicht investeren in het centrum als geheel. Het project zal onder andere moeten omvatten: uitbreiding aantal (vrije) ligplaatsen, uitbreiding en herinrichting openbare ruimte inclusief (wandel)promenade naar centrum, uitbreiding nautische dienstverlening, uitbreiding en diversificatie horeca, uitbreiding parkeergelegenheid.

12. Havenkom Dinteloord

Doelstelling: natuurrijke watergemeente,
toegankelijk, afwisselend,
duurzaam, innovatief
bestedingen +20%
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 0
Tijdplanning: 2009 - 2016

Evenals voor het havengebied in de kern Steenbergen, lijkt ook voor de kern Dinteloord een opwaardering van de haven gewenst. Planvorming voor dit project moet nog starten.

13. Waterwijk & recreatie

Doelstelling: natuurrijke watergemeente, innovatief
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 0
Tijdplanning: 2009 - 2016

De Waterwijk biedt de gelegenheid Steenbergen ook in woontechnisch opzicht als natuurrijke watergemeente te positioneren. Door middel van innovatieve woonvormen en functiecombinaties kan een aantrekkelijk woongebied worden opgezet waarin wonen, werken en recreatie hand in hand gaan. Op dit moment wordt de planfase van dit project doorlopen. Concrete (recreatieve) componenten worden daarin meegenomen.

14. Zone Steenbergsche Vliet

Doelstelling: natuurrijke watergemeente,
goede samenwerking, toegankelijk,
duurzaam, bestedingen +20%
Niveau: recreatieve activiteit
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 0
Tijdplanning: 2009 - 2014

De watervisie bevat enkele afbeeldingen die betrekking hebben op de kern De Heen en Benedensas. Dit gebied kenmerkt zich door aanzienlijke natuurwaarden (EVZ) en een fors aanbod van recreatieve bedrijvigheid. De verbreding en verdieping van het recreatief product Steenbergen kan (ten dele) in dit gebied worden gerealiseerd. Het Dorpsontwikkelingsplan voor De Heen biedt daar ruimte voor. Plannen zijn reeds gemaakt, maar door omstandigheden zijn deze nog niet van de grond gekomen. Om te bezien of door een gezamenlijke inspanning de betreffende en andere activiteiten alsnog kunnen worden gerealiseerd, wordt een traject gestart om tot een gezamenlijk plan voor deze zone te komen. In dit plan dient een balans te bestaan tussen taken op het gebied van waterbeheer, natuurbehoud, stiltegebied en de verbreding en verdieping van het recreatief product. De gemeente zal bij dit traject het voortouw nemen. Indien dit traject tot een voor alle betrokkenen acceptabel resultaat leidt, zullen vervolgstappen in een update van dit programma worden meegenomen.

15. Zuiderhoeve

Doelstelling: goede samenwerking,
bestedingen +20%
Niveau: recreatieve activiteit
Initiatief: ondernemer

Financieel 2009: € 0
Tijdplanning: 2009 - 2010

Dit project beoogt de realisatie van 7 semi-drijvende recreatiewoningen met een eigen aanlegvoorziening in de haven van De Heen. Dit project draagt bij aan de verbreding van het aanbod op het gebied van verblijfsrecreatie.

16. Dintelpark

Doelstelling: goede samenwerking,
bestedingen +20%
Niveau: recreatieve activiteit
Initiatief: ondernemer

Financieel 2009: € 0
Tijdplanning: 2009 - 2014

Dit project beoogt de realisatie van een bedrijfsmatig geëxploiteerd vakantiebungalowpark nabij Dinteloord. Dit project draagt bij aan de verbreding van het aanbod op het gebied van verblijfsrecreatie. In het voorbereiden zal aandacht zijn voor de meerwaarde van dit park voor de inwoners van Steenbergen en omgeving.

17. Vakantiewoningen Sasdijk

Doelstelling: goede samenwerking,
toegankelijk
bestedingen +20%

Financieel 2009: € 0
Tijdplanning: 2013 - 2018

Niveau: infrastructuur
Initiatief: ondernemer

Dit project betreft de realisatie van een aantal vakantiewoningen aan de Sasdijk. Het betreft een particulier initiatief wat bij gunstige marktomstandigheden op middellange termijn kan worden uitgevoerd. Dit project draagt bij aan de verbreding van het aanbod op het gebied van verblijfsrecreatie.

18. Waterpark

Doelstelling: natuurrijke watergemeente,
toegankelijk, afwisselend,
duurzaam, innovatief,
bestedingen +20%

Financieel 2009: € 0
Tijdplanning: 2009 -2013

Niveau: recreatieve activiteit
Initiatief: gemeente

Steenbergen beschikt over een behoorlijk aanbod van recreatieve activiteiten. Om (nieuwe) bezoekers te trekken is voortdurende vernieuwing en uitbreiding noodzakelijk. Een idee daartoe is het opzetten van een themapark over water en natuur. Een dergelijk themapark beoogt een koppeling aan te brengen tussen educatie en recreatie. De educatieve component richt zich op de wateropgave en de natuurwaarden in dit gebied. De recreatieve component op een duurzame wijze van waterrecreatie. Dit project bevindt zich nog in de ideefase en wordt het komende jaar verder uitgewerkt. De gemeente treedt daarbij op als initiator. De daadwerkelijke uitvoering is een zaak van betrokken partners.

4.2.4. Cultuurhistorie

19. Fort Henricus

Doelstelling: toegankelijk,
cultuurhistorische onderscheiding,
duurzaam

Financieel 2009: €40.000
Tijdplanning: 2009 - 2010

Niveau: recreatieve activiteit
Initiatief: gemeente

De eerste fase van Fort Henricus wordt dit jaar afgerond. Dat betekent dat de inrichting van het Fort (= tweede fase) kan worden voorbereid. Het opgenomen bedrag is gereserveerd om een aantal plannen mogelijk te maken. Die zijn met name gericht op het recreatief medegebruik van het Fort. Naast het herstellen van de oorspronkelijke entree, wordt de oorspronkelijke functie van het Fort in woord en beeld inzichtelijk gemaakt op een daarvoor bestemde locatie. Daarbij past ook de installatie van een uitkijktoren om het Fort ook in zijn omgeving te kunnen plaatsen. Omdat Fort Henricus zowel over land als over water bereikbaar is, wordt voorzien in aanlegfaciliteiten voor bezoekers over water.

4.2.5. Ondersteunende maatregelen

20. Toeristenbelasting + recreatiefonds

Doelstelling: goede samenwerking, duurzaam

Niveau: infrastructuur

Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 0

Tijdplanning: 2009 - 2011

Dit implementatieprogramma geeft aan op welke wijze het recreatief product van de gemeente Steenbergen in de komende jaren wordt uitgebreid. Een deel daarvan komt voor rekening van ondernemers, maar een aanzienlijk deel wordt uitgevoerd en bekostigd door de gemeente. In de begroting 2009 is daarvoor een aanzienlijk budget opgenomen. Ook na 2009 zal investering in het recreatief product nodig zijn om als gebied aantrekkingskracht op gasten uit te kunnen blijven oefenen. Het genereren van doorlopende inkomsten is daarom noodzaak om 'reguliere' uitgaven voor onderhoud en uitbreiding te kunnen blijven doen.

De investeringen door de gemeente komen direct ten goede aan het recreatief product. Zij is echter niet degene die daarop rendement kan verwachten. Dat rendement wordt verwacht bij de ondernemers die dankzij de verbeterde infrastructuur gunstigere resultaten zullen boeken. Het is om die reden billijk een bijdrage uit de sector voor de publieke uitgaven aan het recreatief product in te stellen. De exacte vorm waarin dit dient te gebeuren moet in overleg met de betrokken ondernemers worden vastgesteld. De opbrengsten uit de bijdragen dienen te worden gestort in een 'recreatiefonds'. De middelen uit dit fonds mogen alleen worden aangewend voor de ontwikkeling van het recreatief product binnen de gemeente Steenbergen. Zowel het fonds als de criteria voor uitkering moeten nog worden ontworpen.

21. Databank

Doelstelling: bestedingen +20%

Niveau: infrastructuur

Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 1.000

Tijdschema: 2009

Metten is weten. Dat is een oud gezegde, wat tegenwoordig nog steeds geldt. Op dit moment bestaat aanzienlijke kennis over het toerisme in Brabant, maar nauwelijks over het gebied Brabantse Wal en de gemeente Steenbergen. Om resultaten van het gevoerde beleid en de gedane inspanningen te kunnen waarnemen is het noodzakelijk een databank in te richten waarin kengetallen over het Steenbergse recreatief product zijn opgenomen. Om de gestelde doelstelling niet alleen kwalitatief, maar ook kwantitatief te beoordelen vindt in 2009 een nulmeting plaats.

22. Toeristisch Platform Steenbergen

Doelstelling: goede samenwerking

Niveau: infrastructuur

Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 0

Tijdplanning: 2009 (e.v.)

De ontwikkeling van het recreatief product binnen de gemeente kan alleen in samenspel tussen ondernemers en overheid worden gerealiseerd. Om die reden is het toeristisch platform Steenbergen opgericht. Binnen dit platform wordt informatie uitgewisseld over de ontwikkelingen in de recreatieve sector van Steenbergen en de beleidsmatige ontwikkelingen binnen Steenbergen en de regio. Het platform biedt gelegenheid tot meedenken met toekomstige ontwikkelingen op het terrein van toerisme en versterkt de onderlinge samenwerking. Het platform moet op termijn zelfstandig gaan opereren.

23. (Dag) Arrangementen

Doelstelling: goede samenwerking,
Toegankelijk
bestedingen +20%

Financieel 2009: € 500
Tijdplanning: 2009

Niveau: infrastructuur
Initiatief: ondernemers (en gemeente)

Bezoekers van Steenbergen kunnen op dit moment meerdere activiteiten ondernemen. Een combinatie van activiteiten (activiteit, horeca, etc) zullen zij echter zelf moeten realiseren. Vanuit gastvrijheids perspectief verdient het aanbeveling (groepen) gasten een kant-en-klaar (dag)programma aan te kunnen bieden. Dat is nu in vele andere plaatsen in Nederland reeds het geval. Een dergelijk aanbod kan betrekking hebben op de gemeente Steenbergen, maar kan ook combinaties met activiteiten in de regio bevatten. Dergelijke arrangementen kunnen (onder andere) via de VVV worden aangeboden. Gelet op de aard van dit project, ligt het primaat bij de uitwerking daarvan bij de ondernemers. De gemeente heeft hooguit een stimulerende rol om te zorgen dat ook deze mogelijkheid bijdraagt aan de realisatie van de recreatieve doelstelling. In de begroting voor 2009 is een bedrag van € 500 opgenomen voor (eventuele) kosten van dit proces.

24. Stimuleringsprijs

Doelstelling: duurzaam,
innovatief, bestedingen +20%

Financieel 2009: € 0
Tijdplanning: 2009 - 2010

Niveau: recreatieve activiteit
Initiatief: gemeente

Eerder is aangegeven dat recreatieve activiteiten het domein van de ondernemers betreft. Het recreatief product in Steenbergen zal zich de komende jaren ontwikkelen. Hopelijk betekent meer aandacht voor dit product ook nieuwe initiatieven om die ontwikkeling in de toekomst gaande te houden. Mocht die ontwikkeling achterblijven bij de verwachtingen, dan kan de gemeente een stimuleringsprijs instellen. Deze prijs is bedoeld voor het beste idee voor een nieuwe recreatieve activiteit in de gemeente Steenbergen. Concrete voorwaarden en doelen voor deelname aan deze wedstrijd worden opgesteld na een besluit tot instelling daarvan.

4.2.6. Functiekoppelingen

25. Cultuurhistorie & recreatie

Doelstelling: toegankelijk,
cultuurhistorische onderscheiding

Financieel 2009: € 25.000
Tijdplanning: 2009 - 2012

Niveau: functiekoppeling
Initiatief: gemeente

Met Fort Henricus heeft Steenbergen een deel van de West-Brabantse Waterlinie in handen. Dit is één deel van de vestingwerken die in en rond Steenbergen aanwezig zijn geweest. Daarnaast zijn in het buitengebied diverse onderdelen van de Tweede Wereldoorlog terug te vinden. Deze elementen moeten worden ingepast in het recreatief aanbod in Steenbergen. Daarnaast zal worden bedacht op welke wijze de cultuurhistorische elementen kunnen worden aangewend voor alternatieve doelen, zoals (geschiedenis) educatie.

Het binnen de begroting 2009 opgenomen bedrag is bedoeld om een aanzet te maken tot beleid op het terrein van archeologie, cultuurhistorie en monumenten.

26. Aquaduct & recreatie

Doelstelling: natuurrijke watergemeente,
Toegankelijk
Niveau: functiekoppeling
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 0
Tijdplanning: 2009 - 2013

De aanleg van de A4 met aquaduct betekent niet alleen een onbelemmerde doorvaart naar de Steenbergse haven van schepen met een staande mast, maar ook de komst van een bouwwerk met een lange historie. Er moet worden gezien op welke wijze het aquaduct bij kan dragen aan de verbreding van het recreatief product in Steenbergen.

4.2.7. Toekomst

27. Visie landrecreatie

Doelstelling: natuurrijke watergemeente,
goede samenwerking, afwisselend,
duurzaam, innovatief, bestedingen +20%
Niveau: infrastructuur
Initiatief: gemeente

Financieel 2009: € 0
Tijdplanning: 2009 - 2010

Dit implementatieprogramma geeft handen en voeten aan de beelden uit de watervisie. Waterrecreatie is een belangrijk element in het Steenbergse aanbod van recreatieve activiteiten. Echter ook op het gebied van landrecreatie heeft Steenbergen het nodige te bieden. Om de ontwikkelingsmogelijkheden voor deze sector in beeld te brengen zal - in samenwerking met de ondernemers - een visie landrecreatie worden opgesteld. Deze visie geeft - evenals de watervisie - mogelijke ontwikkelingskansen voor de recreatieve sector in Steenbergen. Ook deze visie wordt opgevolgd door een concreet implementatieprogramma.

4.3. Tijdplanning projecten

In figuur 4.1 is de planning van de projecten op basis van doorlooptijd schematisch weergegeven. Een ingekleurd jaar betekent dat in dat jaar aan het betreffende project wordt gewerkt. De intensiteit waarmee dat gebeurt zal per project verschillen. Het project wordt afgerond in het laatste ingekleurde jaar.

Figuur 4.1

Jaartal	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Project										
Cruislandse polder	rood									
Aankleding Vliet/Cruise by night	rood									
VVV agentschap	rood									
Toeristische informatievoorziening	rood									
Bewegwijzering	rood									
Arrangementen	rood									
Databank	rood									
Toeristisch Platform Steenberg	rood									
Publiciteit buiten de regio	rood									
Rust- en zichtplaatsen	rood	rood								
Fort Henricus	rood	rood								
Gebieds- en objectaanduiding	rood	rood								
Steiger Benedensas	rood	rood								
Stimuleringsprijs	blauw	blauw								
Zuiderhoeve	blauw	blauw								
Visie landrecreatie	rood	rood								
Wandelpad Fort Henricus - De Heen	rood	rood								
Pad Schelde-Rijnkanaal / Volkerak	rood	rood								
Ommetjes	rood	rood	rood							
Toeristenbelasting + recreatiefonds	rood	rood	rood							
Cultuurhistorie & recreatie	paars	paars	paars	paars						
Aquaduct & recreatie*	paars	paars	paars	paars	paars					
Waterpark*	blauw	blauw	blauw	blauw	blauw					
Dintelpark*	blauw	blauw	blauw	blauw	blauw	blauw				
Zone Steenbergse Vliet*	blauw	blauw	blauw	blauw	blauw	blauw				
Haven Steenbergse*	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood		
Havenkom Dinteloord*	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood		
Waterwijk & recreatie*	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	
Vakantiewoningen Sasdijk*					blauw	blauw	blauw	blauw	blauw	blauw

Legenda: rood = infrastructuur, blauw = recreatieve activiteiten, paars = functiekoppeling

* deze (grote) multidisciplinaire projecten kennen een eigen dynamiek. Voortgang van deze projecten is van veel factoren afhankelijk, zowel extern als intern. De voor deze projecten aangegeven planning is derhalve een indicatie van de verwachte doorlooptijd, op basis van de kennis van heden.

5. Afsluiting

Dit implementatieprogramma geeft aan op welke punten het recreatief product binnen de gemeente Steenberg de komende jaren wordt verbeterd. Het programma schetst een realistisch streefbeeld. Dit betekent dat wijzigingen in deze lijst kunnen plaatsvinden, afhankelijk van omstandigheden. Om die reden zal jaarlijks een update van dit programma worden opgesteld.

Daarnaast wordt in 2010 de visie landrecreatie afgerond. Deze visie is dan de pendant van de watervisie voor de recreatie op het land. De uit deze visie voortkomende projecten worden ook in een (overall) implementatieprogramma opgenomen.

Nu de plannen voor de kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van het recreatief product in Steenberg vast vormen hebben aangenomen, is het van belang dit wereldkundig te maken. Betere bekendheid van de plannen zal waarschijnlijk leiden tot meer interesse voor het gebied, zowel bij inwoners, gasten als ondernemers. Daarom zal de oplevering van elk project met de nodige persinformatie gepaard moeten gaan.

Voordat het zover is, ligt er veel werk te wachten. Voor de gemeente, ondernemers en andere betrokkenen. De gemeente is al bezig met het aanbrengen van een solide onderlaag, zodat ondernemers de door hen waargenomen kansen kunnen benutten. Deze samenwerking moet, met medewerking van anderen, leiden tot een stabiele recreatieve sector die door voortdurende vernieuwing en uitbreiding een substantiële pijler onder de Steenbergse economie wordt.

Bijlage 1   Overzicht projecten op basis van initiatiefnemer

Figuur 1

	Initiatief	Uitvoering	Medewerking
Project			
Cruislandse polder	Blauw	Blauw	
Aankleding Vliet/Cruise by night	Blauw	Blauw	Geel
VVV agentschap	Blauw	Blauw	Groen
Toeristische informatievoorziening	Blauw	Blauw	Groen
Bewegwijzering	Blauw	Blauw	Groen
Arrangementen	Blauw	Blauw	
Databank	Blauw	Blauw	
Toeristisch Platform Steenbergen	Blauw	Blauw	
Publiciteit buiten de regio	Blauw	Blauw	
Rust- en zichtplaatsen	Blauw	Blauw	
Fort Henricus	Blauw	Blauw	Geel
Gebieds- en objectaanduiding	Blauw	Blauw	
Steiger Benedensas	Blauw	Blauw	
Stimuleringsprijs	Blauw	Blauw	Geel
Zuiderhoeve	Blauw	Blauw	
Visie landrecreatie	Blauw	Blauw	Groen
Wandelpad Fort Henricus - De Heen	Blauw	Blauw	
Pad langs Schelde-Rijnkanaal / Volkerak	Blauw	Blauw	
Ommetjes	Blauw	Blauw	Geel
Toeristenbelasting + recreatiefonds	Blauw	Blauw	
Cultuurhistorie & recreatie	Blauw	Blauw	
Aquaduct & recreatie	Blauw	Blauw	
Waterpark	Blauw	Blauw	Geel
Dintelpark	Blauw	Blauw	
Zone Steenbergse Vliet	Blauw	Blauw	Geel
Haven Steenbergen	Blauw	Blauw	Geel
Havenkom Dinteloord	Blauw	Blauw	
Waterwijk & recreatie	Blauw	Blauw	Geel
Vakantiewoningen Sasdijk	Blauw	Blauw	

Blauw = gemeente, groen = ondernemers, geel = derden

Toelichting:

Figuur 1 geeft aan welke rol elke partij vervuld in de verschillende projecten. Omdat de lijnen niet altijd even scherp zijn te trekken is de partij met het grootste aandeel in een specifieke fase in de figuur vermeld. De conclusie uit deze figuur is dat de gemeente haar initiatiefrol serieus neemt. Zij voert met name projecten uit binnen het domein van infrastructuur. Ondernemers concentreren zich op de realisatie van dag- en verblijfsrecreatie. De rol van derden is met name het ondersteunen van het proces en verlenen van medewerking op die punten die hun bevoegdheid betreffen.

Bijlage 2   Overzicht projecten op basis van doelstelling

Figuur 2

Doelstelling	staat bekend	watergemeente	samenwerking	toegankelijk	cultuurhistorie	afwisselend	duurzaam	innovatief	bestedingen
Project									
Cruislandse polder		*		*			*		
Aankleding Vliet/Cruise by night		*		*			*		
VVV agentschap	*								
Toeristische informatievoorziening	*								
Bewegwijzering	*			*					
Arrangementen			*	*					*
Databank									*
Toeristisch Platform Steenbergse			*						
Publiciteit buiten de regio	*								
Rust- en zichtplaatsen				*					
Fort Henricus				*	*		*		
Gebieds- en objectaanduiding	*			*					
Steiger Benedensas				*					
Stimuleringsprijs			*				*	*	*
Zuiderhoeve			*						*
Visie landrecreatie		*	*			*	*	*	*
Wandelpad Fort Henricus - De Heen				*					
Pad langs Schelde-Rijnkanaal / Volkerak				*					
Ommetjes				*					
Toeristenbelasting + recreatiefonds			*				*		
Cultuurhistorie & recreatie				*	*				
Aquaduct & recreatie		*		*					
Waterpark		*		*			*	*	*
Dintelpark			*						*
Zone Steenbergse Vliet		*		*			*		*
Haven Steenbergse		*		*		*	*	*	*
Havenkom Dinteloord		*		*		*	*	*	*
Waterwijk & recreatie		*						*	
Vakantiewoningen Sasdijk			*	*					*

* = van toepassing

Toelichting:

Figuur 2 toont welke doelstellingen (uit hoofdstuk 2) door de projecten het meest worden aangesproken. De projecten zijn verbonden met de doelstellingen waarmee zij in hoge identificeerbaar zijn. Met name toegankelijkheid, afwisseling, duurzaam en bestedingen scoren goed.

Bijlage 3   Overzicht projecten op basis van financieringsbronnen

Figuur 3

Financiering/Subsidie	Gemeente	Provincie	SES Waterrand	Ondernemers	Anderen
Project					
Cruislandse polder					
Aankleding Vliet/Cruise by night					
VVV agentschap					
Toeristische informatievoorziening					
Bewegwijzering					
Arrangementen					
Databank					
Toeristisch Platform Steenberg					
Publiciteit buiten de regio					
Rust- en zichtplaatsen					
Fort Henricus					
Gebieds- en objectaanduiding					
Steiger Benedensas					
Stimuleringsprijs					
Zuiderhoeve					
Visie landrecreatie					
Wandelpad Fort Henricus - De Heen					
Pad langs Schelde-Rijnkanaal / Volkerak					
Ommetjes					
Toeristenbelasting + recreatiefonds					
Cultuurhistorie & recreatie					
Aquaduct & recreatie					
Waterpark					
Dintelpark					
Zone Steenbergse Vliet					
Haven Steenberg					
Havenkom Dinteloord					
Waterwijk & recreatie					
Vakantiewoningen Sasdijk					

Zwart = (mogelijk) (mede)gefinancierd door betreffende partij

Toelichting:

Figuur 3.1 geeft aan op welke wijze de financiering van de genoemde projecten is opgebouwd. Het betreft hier een mix van reeds vastgelegde gelden en nog in te dienen subsidieverzoeken en mogelijke bijdragen van anderen (bijvoorbeeld Waterschap Brabantse Delta). Subsidie van de Provincie Noord-Brabant wordt voorzien uit de Kleine Projectenpot en uit het LEADER programma. Eventuele subsidie via SES Waterrand is afkomstig uit de Europese Structuurfondsen en Pieken in de Delta.

Bijlage 4   Overzicht projecten op basis van begroting 2009

Figuur 4

Begroting 2009 (in €)			
Project	Prog. Recreatie	Andere prog.	Opmerkingen
Cruislandse polder	20.000		
Aankleding Vliet/Cruise by night	15.000		
VVV agentschap	500		
Toeristische informatievoorziening	10.000		
Bewegwijzering	5.000	15.000	*
Arrangementen	500		
Databank	1.000		
Toeristisch Platform Steenberg			
Publiciteit buiten de regio			**
Rust- en zichtplaatsen	8.000		
Fort Henricus		40.000	
Gebieds- en objectaanduiding	5.000		
Steiger Benedensas			
Stimuleringsprijs			
Zuiderhoeve			
Visie landrecreatie			***
Wandelpad Fort Henricus - De Heen	10.000		
Pad langs Schelde-Rijnkanaal / Volkerak			
Ommetjes		15.000	
Toeristenbelasting + recreatiefonds			
Cultuurhistorie & recreatie		25.000	
Aquaduct & recreatie			
Waterpark			
Dintelpark			
Zone Steenbergse Vliet			
Haven Steenberg		25.000	
Havenkom Dinteloord			
Waterwijk & recreatie			
Vakantiewoningen Sasdijk			
Subtotaal	75.000	120.000	
Generaal totaal implementatieprogramma	195.000		

* = € 15.000 uit budget 2008

** = inbegrepen in bijdrage Brabantse Wal

*** = uit budget algemeen toerisme

Toelichting:

Figuur 3.2. toont de in de begroting opgenomen bedragen voor de genoemde projecten. Zowel voor wat betreft het programma Cultuur en Recreatie (onderdeel recreatie) als voor andere relevante delen van de begroting. Voor de uitvoering van de genoemde projecten is in 2009 in totaal € 195.000 beschikbaar.